

ที่ระลึก

ในงานพระราชทานเพลิงศพ

พ.ต.ท. เผอิญ ไชติบุรการ

และ

พ.ต.ท. คงศักดิ์ ไชติกุล

ณ ฌาปนสถานกองทัพบก วัดโสมนัสวิหาร

๑ กันยายน ๒๕๐๙

อส

1584

ทีระลิก

ในงานพระราชทานเพลิงศพ

พ.ต.ท. เผอญู โชติบุรการ

และ

พ.ต.ท. คงศักดิ์ โชติกุล

มูลนิธิวัดเขมาภิรตาราม กรุงเทพมหานคร

มอบให้ห้องสมุดรัฐสภา

ณ ฌาปนสถานกองทัพบก วัดโสมนัสวิหาร

• กันยายน ๒๕๐๙

คำนำ

เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพ พ.ต.ท. คงศักดิ์
โชติกุล อดีตรองผู้กำกับการ & กองตำรวจป่าไม้ และ
พ.ต.ท. เจริญ โชติบุรการ อดีตตำรวจตระเวนชายแดน
การ & กองตำรวจป่าไม้ ในวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๐๘ เวลา
๑๗.๐๐ น. ณ ฌาปนสถานกองทัพบก วัดโสมนัสวิหาร
จังหวัดพระนคร เจ้าภาพได้จัดพิมพ์หนังสือสำหรับแจกใน
งานพระราชทานเพลิงศพ เพื่อเป็นอนุสรณ์แก่ผู้ล่วงลับไป
แล้ว จึงได้จัดพิมพ์ชุมนุมเรื่องสั้นของท่านพุทธทาสภิกขุ
โดยได้ไปติดต่อกับเจ้าของสำนักพิมพ์ "สุวิธานน์" และได้
รับความเอื้อเฟื้อมอบต้นฉบับ "ชุมนุมเรื่องสั้น" ของท่าน
พุทธทาส ภิกขุ จำนวน ๓ เล่ม และให้พิจารณาคัดเลือก
เอาเรื่องใดเรื่องหนึ่งสุดแต่จะเห็นสมควร จึงได้ตกลงเลือก
เรื่อง "อาหารของดวงใจ" ๓ เรื่อง และเรื่อง จะมีชีวิตเป็น
คน อยู่อย่างไร ? จึงจะไม่ขาดทุน ๓ เรื่อง รวบรวมพิมพ์
แจกในงานนี้ เจ้าภาพขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อของสำนัก
พิมพ์ "สุวิธานน์" ไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย.

เจ้าภาพผู้จัดพิมพ์

๓ กันยายน ๒๕๐๘

พ.ต.ท. เสนอญ โชติบุรการ

ช้าตะ ๒๗ มิถุนายน ๒๔๖๔

มรณะ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๐๗

ประวัติ

พ.ต.ท. เผอิญ โชติบุตรการ

พ.ต.ท. เผอิญ โชติบุตรการ เกิดเมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๖๔ ณ ตำบลแหลมซ้อ อำเภอเมือง จังหวัดตราด เป็นบุตร นายเปี้ยก นางเหียง สัพโชค มีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน รวม ๔ คน คือ :-

๑. นางประจวบ เดียงเด่นาะ (สมรสกับนายสง-กรานต์ เดียงเด่นาะ)

๒. พ.ต.ท. เผอิญ โชติบุตรการ อดีตตำรวจตระเวนชายแดน กองกำกับการ ๔ กองตำรวจป่าไม้

๓. นายบังอร สัพโชค

๔. นายศุภิต สัพโชค

การศึกษา

๑. พ.ศ. ๒๔๘๔ ร.ว. ช่างก่อสร้างอุเทนถวาย ด้รับประกาศนียบัตรประโยคอาชีวะชั้นสูง

๒. พ.ศ. ๒๔๘๖ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และ
การเมือง ดำเนินปริญญาตรี

การรับราชการ

- ๓ ต.ค. ๘๒ เป็นประจำในแผนกก่อสร้าง กองพลธิการ กรมตำรวจ
- ๓ พ.ย. ๘๓ เป็นประจำในแผนกก่อสร้าง กองพลธิการ กรมตำรวจ
- ๓ ก.ค. ๘๕ เป็นประจำในแผนกก่อสร้าง กองพลธิการ กรมตำรวจ
- ๓ ม.ค. ๘๖ เป็นประจำแผนกช่าง กองพลธิการ กรมตำรวจ
- ๖ ม.ค. ๘๘ เป็นประจำแผนกสถิติพลเรือน กองพลธิการ กรมตำรวจ
- ๒๔ มี.ค. ๒๕๐๓ เป็นรองสารวัตรกองกำกับการ ๓ กองปราบปราม
- ๒๗ ต.ค. ๒๕๐๓ เป็นสารวัตรกองกำกับการ ๔ กองตำรวจป่าไม้

ก

ยศ

- ๓ ต.ก. ๘๒ เป็นพดตำรวจดมักร
- ๓ พ.ย. ๘๓ เป็นตบตำรวจเอก
- ๓ ก.ก. ๘๕ เป็นจ่าตบตำรวจ
- ๓ ม.ก. ๘๖ เป็นวาทรรอยตำรวจตรี
- ๔ ต.ก. ๘๗ เป็นร้อยตำรวจตรี
- ๓ ม.ก. ๒๕๐๐ เป็นร้อยตำรวจโท
- ๓ ม.ก. ๒๕๐๒ เป็นร้อยตำรวจเอก
- ๓ ต.ก. ๒๕๐๕ เป็นพันตำรวจตรี
- ๓ ต.ก. ๒๕๐๘ เป็นพันตำรวจโท

อิสริยาภรณ์

- ๕ ข.ก. ๘๘ เหรียญเบญจมาภรณ์มงกุฎไทย
- ๕ ข.ก. ๒๕๐๗ เหรียญเบญจมาภรณ์ช้างเผือก
- ๒๓ ข.ก. ๒๕๐๘ เหรียญจักรมาตา

ชีวิตครอบครัว

พ.ต.ท. เผื่อน โชติบุรการ ได้ทำการสมรสกับ
นางดาวดารา จันทร์สูตร บุตรของนายเปา นางไผ่ จันทร์-
สูตร เมื่อเดือน พฤศจิกายน ๒๔๘๘ ที่อำเภอเมือง จังหวัด
ตราด มีบุตรรวม ๒ คน คนแรกเป็นชาย ชื่ออิสระ โชติ-
บุรการ กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ ๑ คณะวิศวกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บุตรคนที่ ๒ เป็นหญิง ชื่อธิดา
โชติบุรการ กำลังศึกษาอยู่ชั้น ม.ศ. ๓ โรงเรียนเซนต์ฟรังซ์
ซิสตาเวียร์คอนแวนต์

คำไว้อาลัยของภริยาและบุตร

ในการจากไปอย่างกระทันหันของ พ.ต.ท. เผอิญ
โชติบุตรการ โดยประสพอุบัติเหตุรถยนต์ว่า ในระหว่าง
เดินทางไปปฏิบัติราชการที่อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบ
คีรีขันธ์ เมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๐๘ เวลา ๑๓.๕๐ น.
อาจจะกล่าวได้ว่า เป็นการจากไปที่สร้างความเศร้าสลดใจ
อย่างยิ่ง ในข่าวที่ได้รับแจ้งจาก พ.ต.อ. ประสงค์ คักดี
สุภา นายเวรอธิบดีกรมตำรวจ แต่ก็เป็นกรณีที่ พ.ต.ท. เผอิญ
ได้จากไปแล้วอย่างไม่มีวันกลับมาอีก

พ.ต.ท. เผอิญ ๖ ผู้ถึงแก่กรรมครั้ง^๕นี้ ตามปกติ
เป็นผู้ที่มีความห่วงใยต่อครอบครัวอย่างยิ่ง โดยเฉพาะบุตร
คนเล็ก อธิตา โชติบุตรการ ซึ่งขณะนั้นกำลังศึกษาอยู่ในชั้น^๕
ม.ศ. ๓ โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาวีแยร์คอนแวนต์ นับว่า
เป็นการสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ของภรรยาและบุตร

อย่างไรก็ดี ตลอดมาตั้งแต่ พ.ต.ท. เผอิญ ๖ ถึง
แก่กรรม การจัดทำเพ็ญกุศลศพ และการพระราชทานเพลิง
ศพครั้ง^๕นี้ จะเว้นเสียซึ่งการกล่าวขอขอบคุณ พ.ต. ท. อัมพร

จินตกานนท์ ปลัดกระทรวงเศรษฐการ, พล. ต. ต. ศิริ สุชา
 นุก้านันต์ เลขาธิการกรมตำรวจ และ พล.ต.อ. ประสงค์
 ศักดิ์สุภา นายเวรอธิบดีกรมตำรวจ ตลอดจนผู้บังคับบัญชา
 ของผู้ถึงแก่กรรม ในกองตำรวจป่าไม้ทุกท่านที่ได้กรุณา
 ให้ความสะดวกช่วยเหลือในงาน พระราชทานเพลิงศพครั้งนี้
 ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ขอกราบขอบคุณเป็นอย่างสูงมา
 ณ โอกาสนี้ด้วย.

ภริยาและบุตร

๑ กันยายน ๒๕๐๘

อานาปานสติ

(สำหรับคนทั่วไป อย่างง่ายขั้นต้นๆ เพื่อให้รู้ จักไว้ทีก่อน)

ในกรณีปกติ ให้นั่งตัวตรง (ข้อกระดูกสันหลังจดกันสนิท เต็มหน้าตัดของมันทุก ๆ ข้อ) ศีรษะตั้งตรง ตามองไปที่ปลายจมูกให้อย่างยิ่ง จนไม่เห็นสิ่งอื่น จะเห็นอะไรหรือไม่เห็น ก็ตามใจ ขอให้จ้องมองเท่านั้น พอชินเข้าจะได้ผลดีกว่าหลับตา และไม่ชวนให้่วงนอนได้ง่ายด้วย โดยเฉพาะคนซึ่งวงให้ทำอย่างสมิทานี้ แทนหลับตา ทำไปเรื่อย ๆ ตามันจะหลับของมันเอง ในเมื่อถึงขั้นที่มันจะต้องหลับ หรือจะหัดทำอย่างหลับตาเสียตั้งแต่ต้นก็ตามใจ แต่วิธีสมิทานี้ จะมีผลดีกว่าหลายอย่าง แต่ว่าสำหรับบางคนอาจรู้สึกว่ายากโดยเฉพาะพวกที่ยึดถือในการหลับตา ย่อมไม่สามารถทำอย่างสมิทาได้เลย มือปล่อยวางไว้บนตัก ช้อนกันตามตามสบาย ขาชัดหรือช้อนกัน โดยวิธีที่จะช่วยย่นน้ำหนักตัวให้เบาลงโดยนิตและลมหายใจ ขาชัดอย่างช้อนกัน ขรรวมตา หรือจะชัดไว้ด้วยกัน นั้นแล้วแต่จะชอบหรือทำได้

คนอื่นจะขัดขาไขว่กัน อย่างที่เรียกขัดขามาซิเพรนนันทำได้
ยาก และไม่จำเป็น ขอแต่ให้หนึ่งคู่ ชามาเพื่อรับน้ำหนักตัว
ให้สัมฤทธิ์ตั้มยากก็พอแล้ว ขัดขมาซิอย่างเอาจริงเอาจัง
ยาก ๆ แบบต่าง ๆ นั้น ไว้สำหรับเมื่อจะเอาจริงอย่างโยคี
เถิด

ในกรณีพิเศษสำหรับคนป่วย คนไม่ค่อยสบายหรือ
แม่แต่คนเหนื่อย จะนั่งหรือหงายนอน หรือเอนเก้าอี้ไป
สำหรับเอนทอดเล็กน้อย หรือนอนเตยสำหรับคนเจ็บไข้กทำ
ได้ ทำในที่ไม้อับอากาศ หายใจได้สบาย ไม่มีอะไรจน
จนเกินไป เดี๋ยวอีกทีที่ตั้งตั้มมาเดมือ และไม่มี ความหมาย
อะไร เช่น เดี๋ยวคลื่น เดี๋ยวโรงงาน เหล่านี้ไม่เป็นอุปสรรค
(เว้นแต่จะไปยึดถือเอาว่าเป็นอุปสรรคเสียเอง) เดี๋ยวที่มี
ความหมายต่าง ๆ (เช่น เดี๋ยวคนพูดกัน) นั้นเป็นอุปสรรคแก่
ผู้หัดทำ ถ้าหาที่เงยบงัดไม่ได้ ก็ให้ถือว่าไม่มีเสียงอะไร
ตั้งใจทำไปก็แล้วกัน มันจะค่อยได้เอง

ทั้งที่ตามองเหม่อ คุบตายจุมกอยู่ ก็ตามารวม
ความนึก หรือความรู้สึก (หรือเรียกภาษาจั่วว่า สติ) ไป
กำหนดจับอยู่ที่จดหมายใจเข้าออกของตัวเองได้ (คนที่ชอบ

หมดับตา ก็หมดับตาแล้ว ตังแต่ตอนนั้น) คนชอบดื่มดาดืมไปได้
 เรื่อย จนมันค่อย ๆ หมดับของมันเอง เมื่อเป็นดืมมาชามากขึ้น ๆ
 เพื่อจะให้กำหนดได้ง่าย ๆ ในชั้นแรกหัด ให้พยายามหายใจ
 ให้ยาวที่สุดที่จะยาวได้ด้วยการฝืน ทั้งเข้าและออกหลาย ๆ
 ครั้งเสียก่อน เพื่อจะได้รู้ ของตัวเองได้ชัดเจนว่า ดืมหายใจ
 ที่มันดากเข้าออกเป็นทางอยู่ภายในนั้น มันดากถู หรือ
 กระทบอะไรบ้างในลักษณะอย่างไร และกำหนดได้ง่าย ๆ
 ว่า มันไปรู้ ดีกว่าสุดลงที่ตรงไหน ที่ในท้อง (โดยเอาความ
 รู้ ดีที่กระทบที่นั้น เป็นเกณฑ์ ไม่ต้องเอาความจริงเป็น
 เกณฑ์) พอเป็นเครื่องกำหนดส่วนสุดข้างใน และส่วนสุด
 ข้างนอกก็กำหนดง่าย ๆ เท่าที่จะกำหนดได้ คนธรรมดา จะ
 รู้ ดีที่ดมหายใจกระทบปลายจะงอยจมูก ให้ถือเอาตรงนั้น
 เป็นที่สุดข้างนอก (ถ้าคนจมูกแพบ หน้าหัก ริมฝีปากบน
 เขิก ดมจะกระทบปลายริมฝีปากบน อย่างนี้ให้กำหนดเอา
 ที่ตรงนั้นว่าเป็นที่สุดข้างนอก) แล้วก็จะได้จุดทั้งข้างนอกและ
 ข้างใน โดยกำหนดเอาว่าที่ปลายจะงอยจุดหนึ่ง ที่ตั้งคือจุด
 หนึ่ง แล้วดมหายใจได้ดากตัวมันเองไปมาอยู่ระหว่างจุด
 สองจุดนั้นลงอยู่เต็มอ ทันท่าใจของเราให้เป็นเหมือนอะไร

พักคอยจึงตามตมมัน ไม่ยอมพราก ทุกครั้งที่หายใจทงชน
และลง ตลอดเวลาที่ทำงมาชิน นกคเป็นชนหนึ่งของการ
กระทำ เรียกกันง่าย ๆ ในทนกอนว่าชน “วิ่งตามตลอด
เวลา”

กล่าวมาแต่ที่ว่าเริ่มต้นทีเดียว ให้พยายามฝึกหายใจ
ให้ยาวที่สุด และให้แรง ๆ แรงๆ และหายาบที่สุดหลาย ๆ
ครั้ง เพื่อให้พบจุดหัวท้าย แล้วพบเส้นที่ลากอยู่ตรงกลางๆ
ได้ชัดเจน เมื่อจิต (หรือสติ) จับหรือกำหนดตัวลมหายใจ
ที่เข้า ๆ ออก ๆ ได้ โดยทำความเข้าใจถึงที่ ๆ ลมมันกระทบ
ตากไป แล้วไปส่งตรงที่ตรงไหน แล้วจึงกลับเข้า หรือกลับ
ออกก็ตาม ดังนั้นแล้ว ก็ค่อยๆ ผ่อนให้การหายใจนั้น ค่อยๆ
เปลี่ยนเป็นหายใจอย่างธรรมชาติ โดยไม่ต้องฝืน แต่ตั้งต้น
คงกำหนดที่ลมได้อยู่ตลอดเวลา ตลอดสาย เช่นเดียวกับ
เมื่อแก่งหายใจหายาบ ๆ แรงแนั้นเหมือนกัน คือกำหนด
ได้ตลอดสายที่ลมผ่าน จากจุดข้างในคือสะดือ (หรือท้อง
ส่วนล่างก็ตาม) ถึงจุดข้างนอกคือปลายจมูก (หรือปลาย
ริมฝีปากบนแล้วแต่กรณี) ลมหายใจจะละเอียด หรือแผ่ว
ลงอย่างไร สติก็คงกำหนดได้ชัดเจนอยู่เสมอไป โดยให้

กำหนดนั้น ประณิตละเอียดเข้าตามถ่วง ถ้าเผชิญเป็น
 ว่า เกิดกำหนดไม่ได้ เพราะลมละเอียดเกินไปก็ให้ตั้งตน
 หายใจให้หายบหรือแรงกันใหม่ (แม้จะไม่เท่าที่แรก ก็
 เอาพอให้กำหนดได้ชัดแจนก็แล้วกัน) กำหนดกันไปใหม่จนให้
 มีสติรู้สึกอยู่ที่ลมหายใจไม่มีขาดตอน ให้จนได้ คือ
 จนกระทั่งหายใจอยู่ตามธรรมดาไม่มีฝืนอะไร ก็กำหนดได้
 ตลอด มั่นยาว หรือสั้นแค่ไหน ก็รู้ มั่นหนัก หรือเบา
 เพียงไหน มั่นกับรู้พร้อมอยู่ในนั้น เพราะสติเพียงแต่คอย
 เกาะแจอยู่ ติดตามไปมาอยู่กับลมตลอดเวลา ทำได้อย่างนี้
 เรียกว่าทำการบริกรรม ในขั้น "วิ่งตามไปกับลม" ได้
 ดำเร็จ การทำไม่สำเร็จนั้น คือสติ (หรือความนึก) ไม่
 อยู่กับลมตลอดเวลา เผลอเมื่อไรก็ไม่รู้ มั่นหนักไปอยู่กับ
 บ้านช่องเรือกสวนไร่นา เสียเมื่อไรก็ไม่ทันรู้ มารู้อเมื่อนั้น
 ไปแล้ว และก็ไม่ว่ามันไปเมื่อไหร่ โดยอาการ
 อย่างเป็นต้น พอรู้ก็จับตัวมันมาใหม่ และฝึกกันไปจน
 จะได้ในขั้นนี้ ครบหนึ่ง ๓๐ นาที เป็นอย่างน้อย แล้วจึงค่อย
 ฝึกขั้นต่อไป

ขั้นต่อไป ซึ่งเรียกว่า บริกรรมขั้นที่สอง หรือ
 ขั้น "ตั้งค้อยู่แต่ตรงที่แห่งใดแห่งหนึ่ง" นั้น จะทำต่อ

เมื่อทำครั้งแรกข้างต้นได้แล้ว เป็นดีที่สุด หรือใครจะ
 ดำมาดข้ามมาทำชนกตองนี้ได้เลย ก็ไม่ว่า) ในชนน จะ
 ให้ดีดี (หรือความนึก) คอยตักกำหนดคอยู่ตรงที่ใดทีหนึ่ง
 โดยเด็กการวิ่งตามตามเดี่ย ให้กำหนดคความรู้งึก เมื่อตม
 หายใจเข้าไปถึงที่สุดข้างใน (คือสระตือ) ครวงหน่ง แล้ว
 ก็ปล่อยว่างหรือว่างเฉย แล้วมากำหนดครู้งึกกนเมื่อตม
 ออกมากระทบที่สุดข้างนอก คือปลายจุมอกกวงหน่ง แล้ว
 ก็ปล่อยว่างหรือว่างเฉย จนมีการกระทบส่วนสุดข้างใน
 (คือสระตือ) อีก ท่านองนเรื่อยไป ไม่มีการเปลี่ยนแปลง
 เมื่อเป็นขณะที่ปล่อยว่างหรือว่างเฉยนั้น จิตก็ไม่ได้หนี
 ไปอยู่บั้นช่องไร้นา หรือที่ไหนเลยเหมือนกัน แปลว่า
 ตดีคอยกำหนดคส่วนสุดข้างในแห่งหน่ง ข้างนอกแห่งหน่ง
 ระหว่งนปล่อยเฉยหรือว่าง เมื่อได้ทำอย่างนเป็นทแน
 นอนแล้ว ก็เด็กกำหนดคข้างในเดี่ย คงเหลือแต่ข้างนอก
 คือทปลายจุมกแห่งเดียวก็ได้ ตดีคอยเฝ้ากำหนดคอยู่แต่ท
 จงอยจุมก ไม่ว่าตมจะกระทบเมื่อหายใจเข้า หรือเมื่อ
 หายใจออก ก็ตามให้กำหนดคทุกคร่ง ตมมตีเรียกว่า เฝ้า
 แต่ตรงทปากประตู่ โหมคความรู้งึกครวงหน่งเมื่อตมผ่าน
 นอกนว่าง หรือเฉย ระยะเวลาทว่างหรือเฉยนนั้น จิต

ไม่ได้หนีไปอยู่ที่บ้านช่องหรือที่ไหนอีกเหมือนกัน. ทำ
 อย่างนี้เรียกว่า ทำกรรมในชั้น "ดักอยู่แต่ในที่แห่ง
 หนึ่ง" หนีได้สำเร็จ จะไม่สำเร็จ ก็ตรงทักหนีไปเสีย
 เมื่อไหร่ ก็ไม่รู้ มันกลับเข้าไปในประตู หรือเข้าประตู
 แล้วลอดหนีไปทางไหนเสียก็ได้ ทั้งนี้เพราะระยะที่วาง
 หรือเงยบนนั้น เป็นไปไม่ถูกต้อง และทำไม่ได้มาตั้งแต่
 ชั้นต้น ของชั้น เพราะฉะนั้น ควรทำให้ดีหนักแน่น
 และแม่นยำมาตั้งแต่ชั้นแรกคือชั้น "วิ่งตามตลอดเวลา"
 ชั้นนี้ทีเดียว.

แม่ชนกผู้ดี หรือที่เรียกว่าชน "วิ่งตามตลอดเวลา"
 นั้น ก็ไม่ใช่ทำได้โดยง่ายสำหรับทุกคน และเมื่อทำได้ ก็
 มีผลเกินคาดมาแล้ว ทั้งทางกายและทางใจ จึงควรทำให้
 ได้ และทำให้เต็มอ ๆ จนเป็นของเด่นอย่างการบริหาร
 กาย มีเวลาต้องนาที่ก็ทำ เริ่มหายใจให้แรงจนกระดูกสัน
 ท้ายดี จนมีเสียงหวีด หรือซูดซาดก็ได้ แล้วค่อยผ่อนให้
 เขาไป ๆ จนเข้าระดับปรกติของมัน ตามธรรมดาที่คนเรา
 หายใจอยู่นั้น ไม่ใช่ระดับปรกติ แต่ว่าต่ำกว่าหรือน้อย
 กว่าปรกติ โดยไม่รู้ตัวด้วย โดยเฉพาะเมื่อทำกิจการงาน
 ต่าง ๆ หรืออยู่ในอิริยาบถที่ไม่เป็นอิสระนั้น ดมหายใจของ

ตัวเองอยู่ในลักษณะที่ต่ำกว่าปรกติที่ควรจะเป็น ทั้งตนเอง
ไม่ทราบได้ เพราะฉะนั้น จึงให้เริ่มด้วยหายใจอย่างรุนแรง
เสียก่อน แล้วจึงค่อยปล่อยให้มันไปตามปรกติ อย่างนี้จะ
ได้ลมหายใจที่เป็นสายกลาง หรือพอดี และทำให้ร่าง-
กายอยู่ในสภาพปรกติด้วย เหมาะสำหรับจะกำหนด
เป็นนิมิตของอานาปานสติในขั้นต้นนี้ด้วย ขอย้อีกครั้ง
หนึ่งว่า การบริกรรมชนิดที่พูดนี้ ขอให้ทำงานเป็นของ
เล่นปรกติสำหรับทุกคน และทุกโอกาสเกิด จะมีประโยชน์
ในส่วนตัวสุขภาพทั้งทางกายและทางใจอย่างยิ่งแล้ว จะเป็น
บันไดสำหรับขั้นต่อไปอีกด้วย

แท้จริง, ความแตกต่างกัน ในระหว่างขั้น “จึงตาม
ตลอดเวลา” กับขั้น “ตั้งอยู่เป็นแห่งๆ” นั้น มีไม่มาก
อะไรนัก เป็นแต่เป็นการผ่อนให้ประณีตเข้า คือมีระยะเวลา
กำหนดด้วยสติน้อยเข้า แต่คงมีผลคือจิตหนีไปไม่ได้เท่ากัน
เพื่อให้เข้าใจง่าย จะเปรียบกับพีเดี่ยวไขวเปิดเด็กอยู่ข้างเด้า
เปิด ชั้นแรกจับเด็กได้ลงไปเปิดแล้ว เด็กมันยังไม่จวง
ยังคอยจะเดินหรือตกออกจากเปิด ในชั้นหลังจะต้องคอย
จับตามู แหงนหน้าไปมาดูเปิด ไม่ให้วางตาได้ ชัยที่ชวาทิ

ตลอดเวลา เพื่อให้เด็กมีโอกาสตกลูกจากเปล ครั้นเด็กชัก
จะยอมนอน คือไม่ค่อยจะตื่นแล้ว พอดีงกหมดความจำเป็น
ที่จะต้องแหงนหน้าไปมา ช้าๆที่ชวาทิตามระยะที่เปลไกว
ไปไกวมา พอดีคงเพียงแต่มองเด็กเมื่อเปลไกวเปิดมาตรง
หน้าตนเท่านั้นก็พอแล้ว มองแต่เพียงครึ่งหนึ่ง ๆ เป็นระยะ ๆ
ขณะที่เปลไกวไปมาตรงหน้าตนพอดี เด็กก็ไม่มีโอกาสตง
จากเปลเหมือนกัน เพราะเด็กชักจะยอมนอนขึ้นมา ดังกล่าว
แล้ว ระยะแรกของการบริกรรมกำหนดลมหายใจในชั้น
“วิ่งตามตลอดเวลา” นี้ ก็เปรียบกันได้กับระยะที่เปลยงต้อง
คอยย้ายหน้าไปมา ตามเปลที่ไกวไม่ให้ว่างตาได้ ส่วน
ระยะที่สอง ที่กำหนดลมหายใจเฉพาะที่ปลายจมูก หรือที่
เรียกว่าชั้น “ตั้งคูดูอยู่แห่งใดแห่งหนึ่ง” นั้นก็คอยชนตเด็กจะ
ง่วงและยอมนอน จนพอสบายตาโดยเฉพาะเมื่อเปลไกวมาตรง
หน้าตนนั่นเอง

เมื่อฝึกหัดมาได้ถึงขั้นที่สงบนอนอย่างเต็มที่ ก็อาจฝึก
ต่อไปถึงขั้นที่ผ่อนระยะการกำหนดของสติ ให้ประณีตเข้า ๆ
จนเกิดสมาธิชนิดแน่นแฟ้น เป็นลำดับไปจนถึงเป็นฌาน ชั้น
ใดชั้นหนึ่งก็ได้ ซึ่งพ้นไปจาก สมาธิอย่างง่าย ๆ ในขั้นต้น ๆ

ถ้าหวั่นคนขรรคมดาท้อไป และไม่สามารณนำมาใกล้วรวมกัน
ไว้ในที่เพราะเป็นเรื่องละเอียดรักคม มีหลักเกณฑ์ซับซ้อน
ต้องศึกษากันเฉพาะผู้สนใจถึงชนน

ในชนน เพียงแต่ขอให้สนใจในชั้นมูลฐานกันไป
เรื่อย ๆ จนกว่าจะเป็นของเคยชินเป็นขรรคมดา อันอาจจะ
ตะล่อมเข้าเป็นชั้นสูงขึ้นไปตามลำดับในภายหลัง ขอให้
ชมราวาสท้อไปได้มีโอกาสดำสมาธิ ชนิดที่อาจทำประโยชน์
ทั้งทางกายและทางใจ สัมความต้องการในชั้นต้นเสียชนหนึ่ง
ก่อน เพื่อจะได้เป็นผู้ชอวามศีล สมาธิ ปัญญา ควบ
ตามประการ หรือมีความเป็นผู้ประกอบตนอยู่ในมรรคมองค์
แปดประการ ได้ครบถ้วน แม้ในชนน ก็ยังคิดว่าไม่มีเป็น
ไหน ๆ กายจะระงับ ลงไปกว่าที่เบ้นกันอยู่ตามปรกติ ก็ด้วย
การฝึกสมาธิสูงขึ้นไปตามลำดับ ๆ เท่านั้น และจะได้พบ
“สิ่งที่มนุษย์ควรจะได้พบ” อื่นสิ่งหนึ่ง ซึ่งทำให้ไม่เสีย
ที่ที่เก็ดมา

หอสมุดธรรมทาน

๒๘ สิงหาคม ๒๕๑๓

จะมีชีวิตเป็นคน อยู่อย่างไร ?

จึงจะไม่ขาดทุน

ฉันอยากให้เพื่อนมนุษย์ของฉันทุกคน คิดปัญหา
ข้อที่ว่า ถ้าเราจะไม่เป็นคนชนิดที่เหมือนกับเขา แต่จะเป็น
อย่างของเรา เราจะต้องเป็นอย่างไรจึงจะไม่ขาดทุน

บางคนคงจะย้อนถามฉันว่า การเป็นคนอยู่ทุกวัน ๆ
นี่ จะต้องลงทุนด้วยหรือ? เห็นมีแต่ลงทุนเรียน ลงทุนค้า
หรืออะไรทำนองนั้นหนะ ไม่เห็นมีใครลงทุนในการเป็นคน
เลย.

ฉันจะต้องขอโทษ ในการที่ฉันมีความเห็นว่า
การเคลื่อนไหวของเราทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็ฝ่ายการทำ
หรือเป็นการรับผลของการกระทำ ล้วนแต่เป็นการลงทุนใน
การเป็นคน ไปหมด เราลงทุนลงแรงจึงดำเนินไปในวิฏฐ์สังสาร
ลงทุนมาเกิดเป็นคน, ลงทุนในการดำรงชีพเป็นอยู่, ต้อง
หิวเรา ต้องร้องไห้ อิม หิว รัก โศก เพศิน หงอย
ไปห้องน้ำ ไปห้องต้ม ฯลฯ บ่อยใช้ หาย สบาย กระทั่ง

ตายเพื่อเกิดใหม่ในที่สุด ทั้งหมดคนเป็นการลงทุน เรียนเพื่อ
 รู้แล้ว เจ็ดหลาย ในการที่จะไม่ต้องวิ่งมาจนเวียน เป็น
 เช่นเดียวกันต่อไปอีก ฉันเห็นว่า ทั้งการกระทำ และการ
 รับผิดชอบต่อการทำ ทั้งดีและชั่ว ทั้งหมดนี้ ล้วนแต่เป็น
 การถูกรวมชาติบีบบังคับให้เราทำและเป็นไป เป็นการ
 ลงทุนเรียน เพื่อเรากลายเป็นผู้สามารถชนอยู่เหนือกฎ
 เหล่านั้น คือ นิพพาน! ถ้าเราไม่ลงทุนด้วยการลงมือ
 เป็นคนคนเดียวก่อน เราก็จะไม่มีความรู้อะไรเลย ในการที่
 จะถอนตัวจนให้พ้นจากการที่จะต้องเป็นคน (หรือเป็นสัตว์)
 ไป อย่างไม่มีที่สิ้นสุด เราลงทุนด้วย การทนเป็นคน
 เพื่อเรียนรู้ และ สอบไล่ ให้ได้ถึง ขั้นที่จะไม่ต้องเป็นคน
 อีกต่อไป การตาย ช่วยอะไรเราไม่ได้ในชั้น เพราะมัน
 กลับมาเกิดอีก เว้นไว้แต่เราจะเป็นคนให้ครบถ้วนตามหลัก
 สูตรเดียวก่อน คือ เป็นคนชนิดที่มีกำไร ไม่ขาดทุน หรือ
 กล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ ศึกษาให้รู้จักการเป็นคน ด้วยการ
 เคยเป็นคนเดียวอย่างเต็มที่ จนตนสามารถ เอาชนะอยู่
 เหนือการเป็นคนของตนเอง ได้นั่นเอง เราจะเป็นผู้มี
 กำไรประจำวัน ทุก ๆ วันได้ ด้วยการที่เรามีทุกซัะใคร

ไม่เป็น ไม่ว่าเหตุการณ์อย่างไรจะเกิดขึ้น และเราจะขม
 ยอดมีกำไรเด็ดขาดในขั้นสุด ในการที่เราเข้าถึงขีดความสามารถ
 ทุกซ์ไม่อาจเกิดขึ้นอีกต่อไป.

บางคนคงจะถามว่า ถ้าเกิดมาทำงานได้รั้บผลกำไร
 ราวร้อยดัมบูรณ์พูนสุดด้วยเกียรติและทรัพย์แล้ว ยังจะว่าขาด
 ทุน ในการเป็นคนอีกหรือ ?

ฉันตอบว่า การสมบูรณ์พูนสุขนั้น ก็เป็น
 เพียงการลงทุนอย่างหนึ่ง หรือค่อนหนึ่งของการลงทุน
 ในการเป็นคน เท่านั้น คือเป็นการลงทุนเพื่อให้เรา
 ได้เรียนรู้ว่า มันก็เป็นของหลอก ๆ เช่นเดียวกับการ
 ตกระกำลำบากเหมือนกัน ครั้นเราจักมันอย่างถูกต้อง
 แล้ว เราก็จะเป็นคนมากขึ้นอีก จนกระทั่งเป็นคนที เต็ม
 (Perfecred) โดยทุก ๆ ทาง ในการที่จะ บริสุทธิ์ สว่าง
 ใส และสุขเย็น ความดัมบูรณ์พูนสุดจึงเป็นเพียงการ
 ลงทุนเท่านั้น ยังจะใช้ผลกำไร แห่งการเป็นคนไม่ ก็ถ้า
 ใครหลงเอาตัวตนมาใช้จ่ายเสีย อย่างกะว่ามันเป็นผลกำไร
 แล้ว คนนั้นก็ จะหมดกระเป๋าเลย ! แล้วเขาก็จะต้องพบ
 หน้าตารองไห้กับพินดิน ตรงที่เขายืนนั่นเอง ไม่เชื่อใคร

ต้องใช้ความสมบูรณ์พร้อมๆ ในฐานะเป็นผลกำไรของชีวิต
 ฑูเกิด!

เชิญท่านลอง คำการเป็นคน ของท่านดูเรื่อย ๆ
 ไปเถิด ท่านจะเห็นเอง.

พุทธทาส อินฺทปญฺโญ
 หอดสมุดธรรมทาน ไชยา ๓๘ มี.ค. ๘๖

